

Poloha těžiště hlasivkové štěrbině v průběhu fonace

Ettler T.¹, Nový P.¹

¹Oddělení medicínské informatiky, KIV ZČU, Plzeň, ČR

Úvod

Pro vyšetření kinematiky hlasivek je používán záznam z vysokorychlostní kamery (HSV), který umožňuje sledovat reálný pohyb hlasivek rozložený v čase. Pro posouzení kvality funkce hlasivek je vhodné ze záznamu získat co nejvíce parametrů. Proto bylo naším cílem rozšířit soubor těchto parametrů pro další analýzu a zpracování.

V tomto příspěvku se zabýváme výpočtem polohy těžiště plochy a obvodu hlasivkové štěrbině a jeho pohybem v průběhu fonace. Tyto parametry nejsou běžnou součástí souboru parametrů v komerčním software pro HSV.

Metodika

Hlasivkovou štěrbinu je nejdříve nutné detekovat metodami segmentace obrazu ve všech snímcích videozáznamu. Pro kompenzaci možné změny polohy hlasivek během videosekvence jsou jako souřadný systém použity odhad osy symetrie hlasivek a její normála.

Parametry těžiště C_k hlasivkové štěrbině ve snímku k videosekvence pak jsou:

D_x – vzdálenost těžiště od odhadu osy symetrie hlasivek

D_y – vzdálenost těžiště od normály

Pro tyto parametry platí:

$$D_x = \frac{a x_c + b y_c + c}{\sqrt{a^2 + b^2}}, \quad D_y = \frac{a_{norm} x_c + b_{norm} y_c + c_{norm}}{\sqrt{a_{norm}^2 + b_{norm}^2}},$$

kde x_c a y_c jsou souřadnice těžiště hlasivkové štěrbině vypočítané podle jeho typu:

1) těžiště plochy štěrbině S_k : $x_c^{(s)} = \frac{1}{A_k} \sum_{x_s \in S_k} \sum_{y_s \in S_k} x_s, \quad y_c^{(s)} = \frac{1}{A_k} \sum_{x_s \in S_k} \sum_{y_s \in S_k} y_s,$

2) těžiště hranice H_k štěrbině S_k : $x_c^{(H)} = \frac{1}{L_k} \sum_{x_H \in H_k} \sum_{y_H \in H_k} x_H, \quad y_c^{(H)} = \frac{1}{L_k} \sum_{x_H \in H_k} \sum_{y_H \in H_k} y_H.$

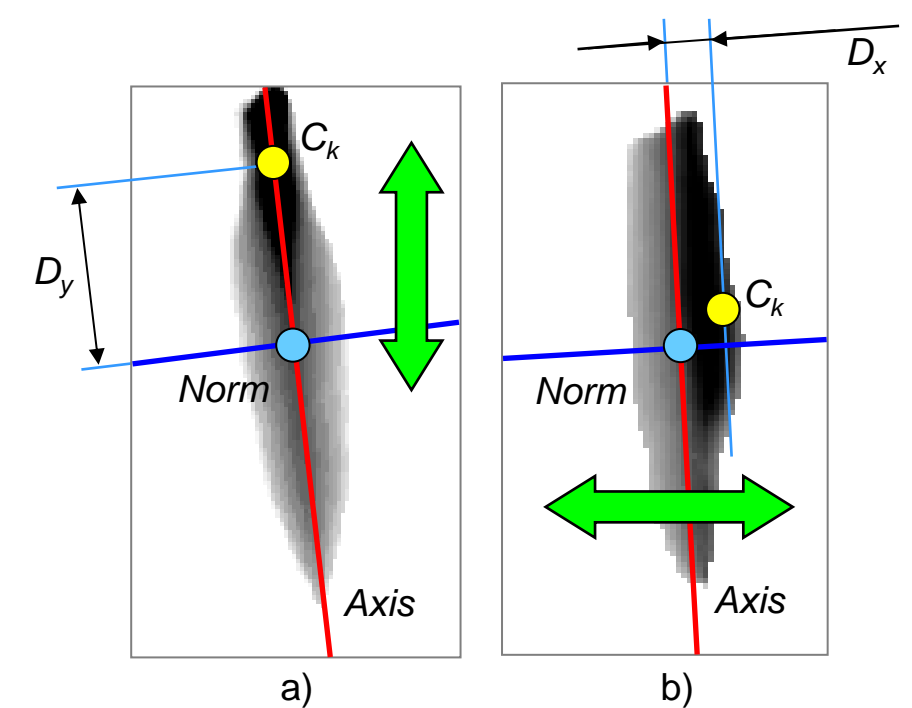
Pro použité vztahy platí:

A_k ... plocha segmentované hlasivkové štěrbině [ρx]

x_s, y_s ... souřadnice obrazového bodu $\in S_k$

L_k ... délka hranice segmentované hlasivkové štěrbině [ρx]

x_H, y_H ... souřadnice obrazového bodu $\in H_k$.

Principiální schéma vývoje parametrů těžiště D_x a D_y během jednoho kmitu hlasivek
a) symetrická hlasivková štěrbinu
b) nesymetrická hlasivková štěrbinu

Výsledky

Extrakce parametrů byla provedena na cca 400 videozáznamech vyšetření pomocí HSV. Na základě získaných poznatků je možné odvodit parametry symetrie hlasivek podle polohy těžiště plochy a detekované vnitřní hranice hlasivkové štěrbině. Jako příklad uvádíme grafické zobrazení některých kazuistik vývoje polohy těžiště pro symetrické a nesymetrické hlasivky.

symetrická hlasivka

Dg.: non

žena (ID 415)

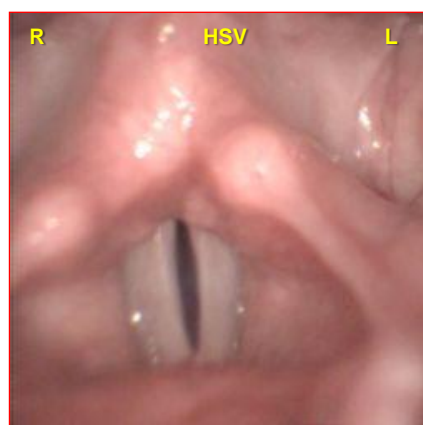
20 let

MIC-HSV:

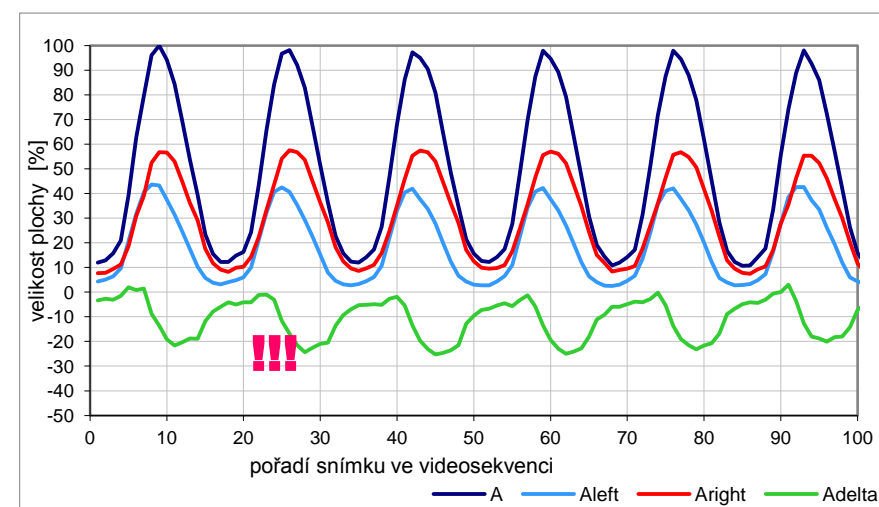
SPL_{min} = 64 dB

SPL_{max} = 83 dB

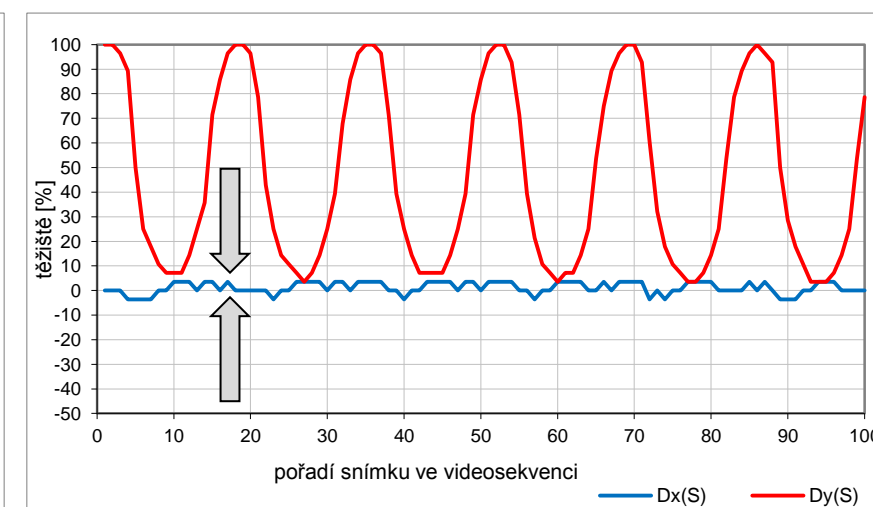
F₀ = 236 Hz

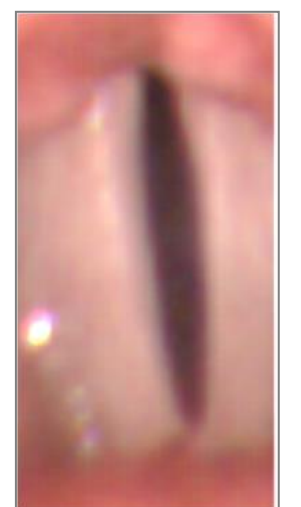
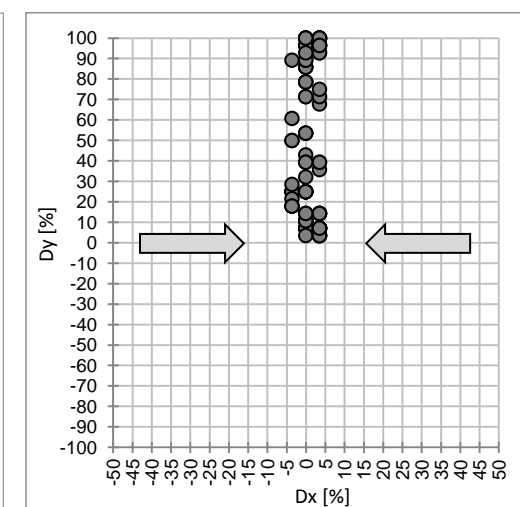
plocha A_k štěrbině S_k

poloha těžiště plochy štěrbině S_k

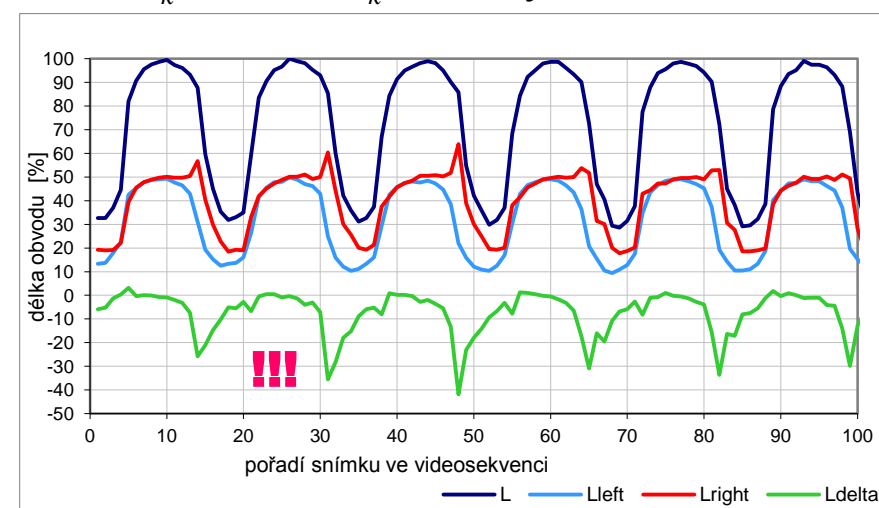
vývoj těžiště plochy D_S

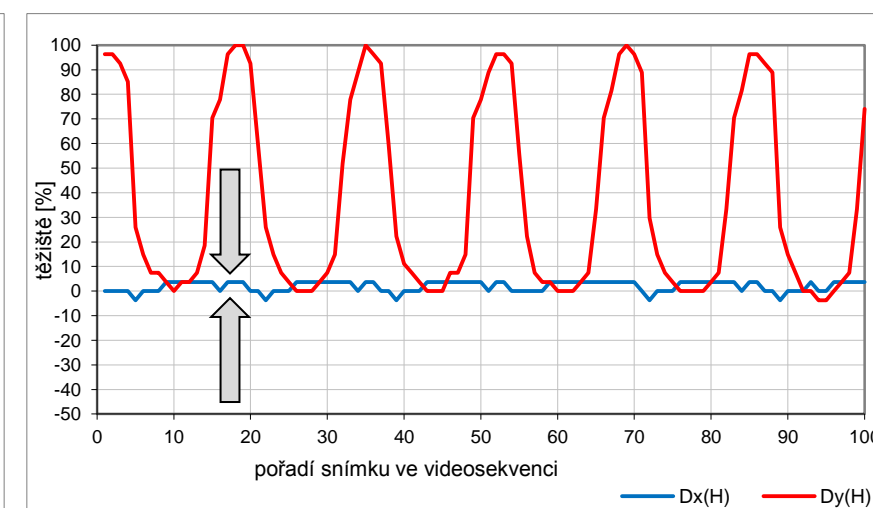
komentář:

- zdravá hlasivka
- samotná analýza plochy A_k však ukazuje na nesymetrii, viz parametr A_{delta}
- podobně analýza délky hranice L_k ukazuje na nesymetrii, viz parametr L_{delta}
- vývoj polohy těžiště plochy a obvodu štěrbině ve směru normály, tj. $D_x(S)$ a $D_x(H)$ ale vykazuje chování zdravé-symetrické hlasivky, tj. maximální pohyb těžiště ve směru osy hlasivky $D_y(S)$ a $D_y(H)$ a minimální pohyb ve směru normály $D_x(S)$ a $D_x(H)$
- rozdíl v poloze těžiště plochy D_S a obvodu D_H štěrbině během fonace je minimální

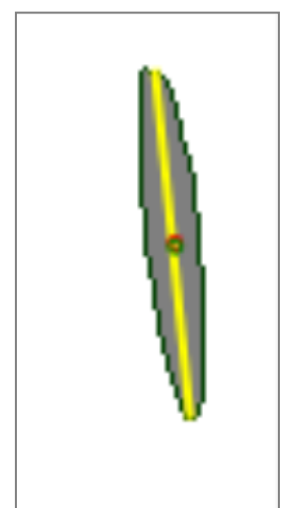
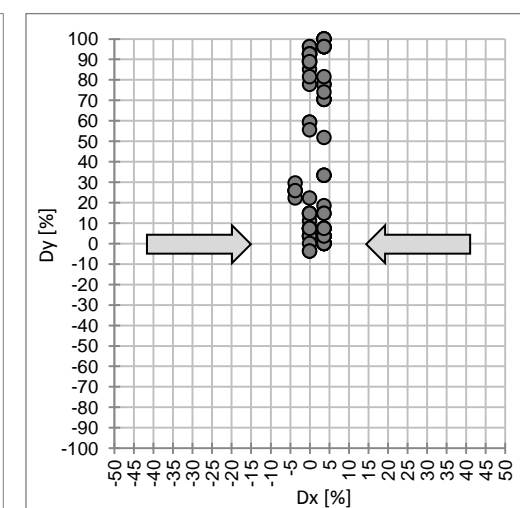
délka L_k hranice H_k štěrbině

poloha těžiště hranice H_k štěrbině

vývoj těžiště hranice D_H

Poloha těžiště hlasivkové štěrbiny v průběhu fonace

Ettler T.¹, Nový P.¹

¹Oddělení medicínské informatiky, KIV ZČU, Plzeň, ČR

Výsledky

nesymetrická hlasivka

Dg.: **karcinom** vlevo

muž (ID 470)

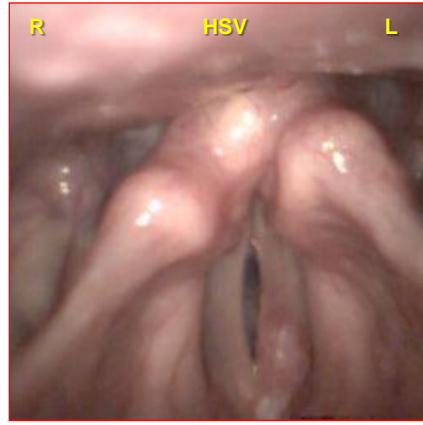
82 let

MIC-HSV:

SPL_{min} = 77 dB

SPL_{max} = 81 dB

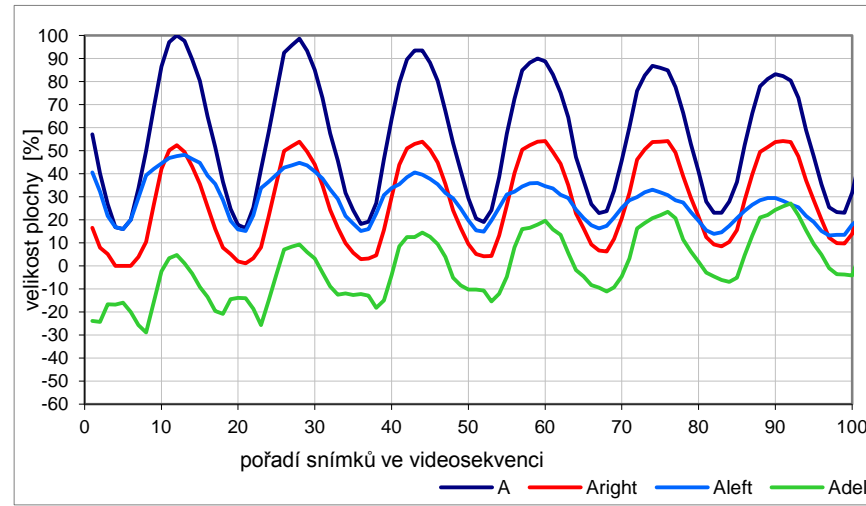
F₀ = 298 Hz

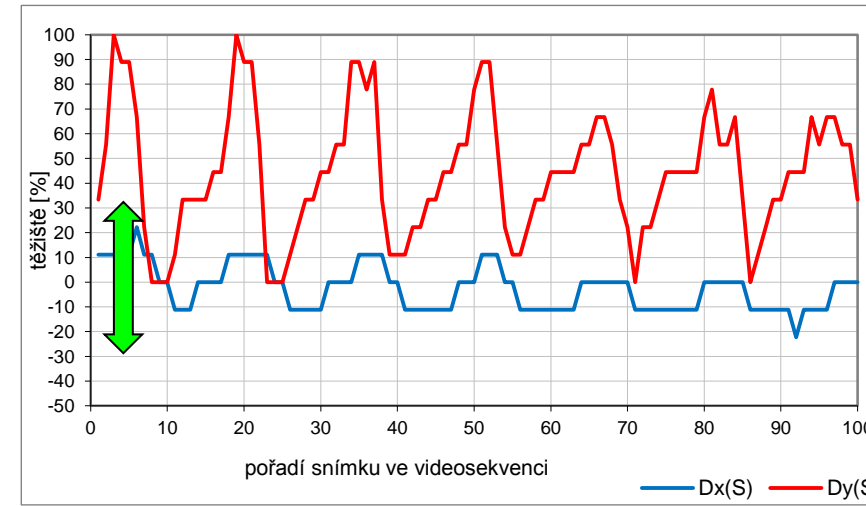
komentář:

- nesymetrická hlasivka, omezení pohybu hlasivky vlevo
- analýza plochy A_k a délky hranice L_k ukazuje na nesymetrii, viz parametry A_{del} a L_{del}
- vývoj polohy těžiště plochy a obvodu štěrbiny ve směru normály, tj. $D_x(S)$ a $D_x(H)$ potvrzuje dynamiku nesymetrické hlasivky, tj. pohyb těžiště ve směru osy symetrie $D_y(S)$ a $D_y(H)$ je doplněn významným pohybem těžiště ve směru normály $D_x(S)$ a $D_x(H)$
- zvětšuje se rozdíl ve vzájemné poloze těžiště plochy D_S a obvodu D_H štěrbiny během fonace

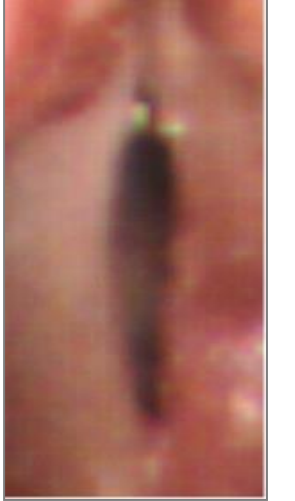
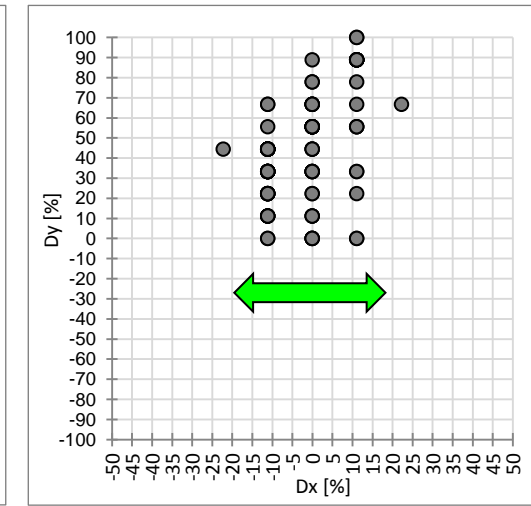
plocha A_k štěrbiny S_k

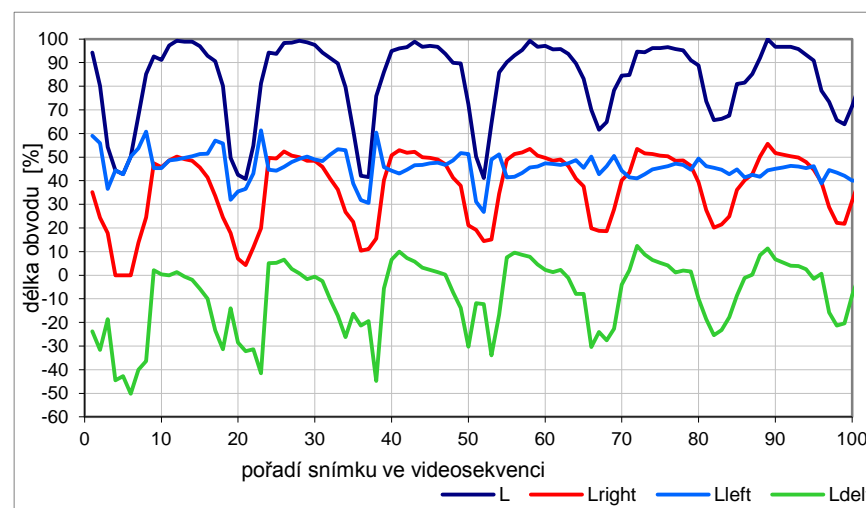
poloha těžiště plochy štěrbiny S_k

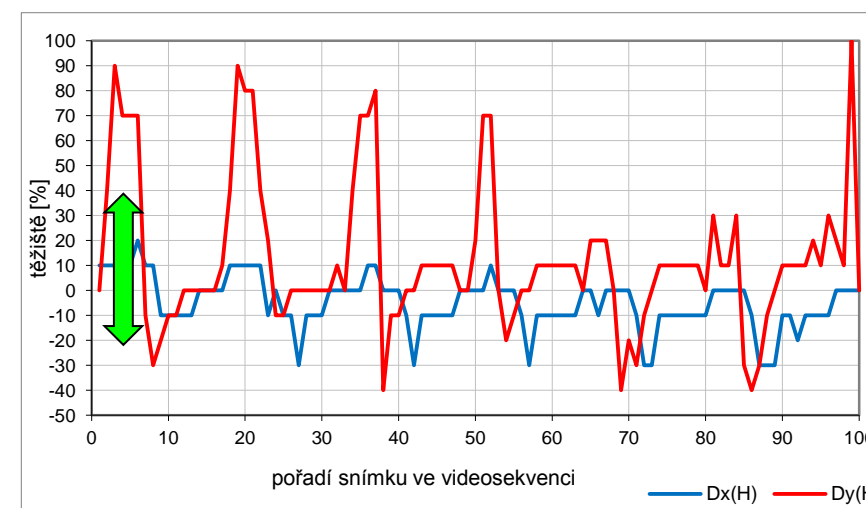
vývoj těžiště plochy D_S

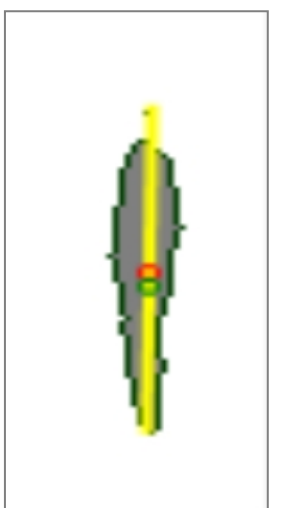
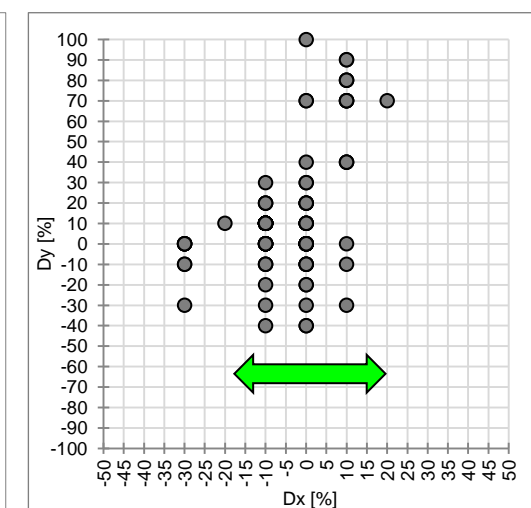
délka L_k hranice H_k štěrbiny

poloha těžiště hranice H_k štěrbiny

vývoj těžiště hranice D_H

nesymetrická hlasivka

Dg.: **chordectomie**

vlevo

žena (ID 337)

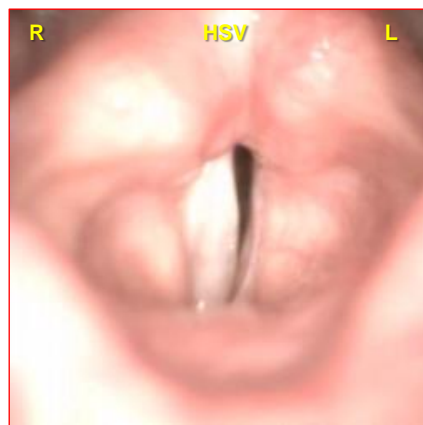
57 let

MIC-HSV:

SPL_{min} = 74 dB

SPL_{max} = 84 dB

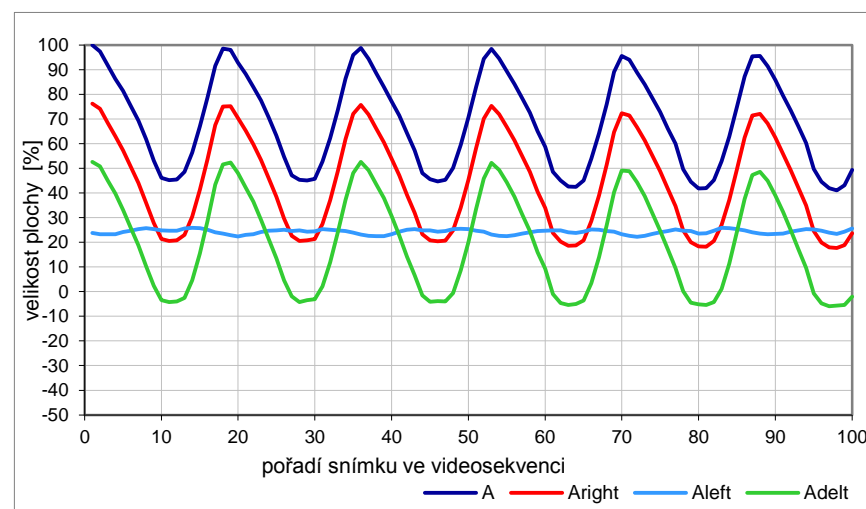
F₀ = 230 Hz

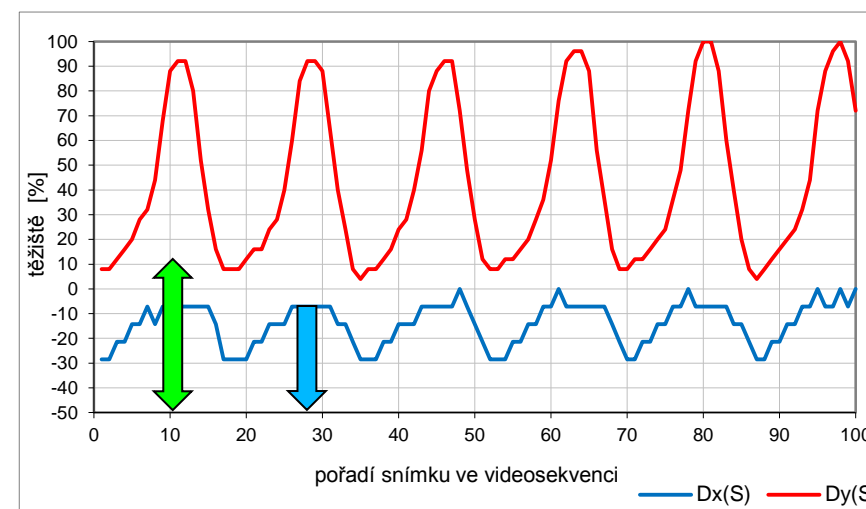
komentář:

- nesymetrická hlasivka, stav po vytěžení hlasivky
- analýza plochy A_k a délky hranice L_k ukazuje na nesymetrii, viz parametry A_{del} a L_{del} , levá část hlasivky se nepohybuje
- vývoj polohy těžiště plochy a obvodu štěrbiny ve směru normály, tj. $D_x(S)$ a $D_x(H)$ potvrzují dynamiku nesymetrické hlasivky, pohyb těžiště ve směru osy symetrie $D_y(S)$ a $D_y(H)$ je doplněn jednostranným pohybem těžiště ve směru normály $D_x(S)$ a $D_x(H)$
- protože se levá část hlasivky nepohybuje, je rozdíl ve vzájemné poloze těžiště plochy D_S a obvodu D_H ve směru normály štěrbiny během fonace minimální

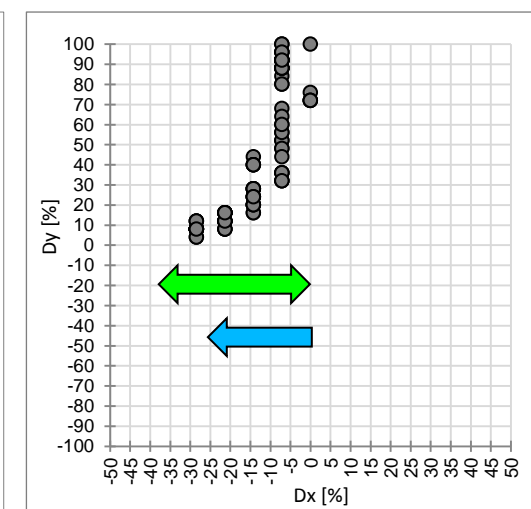
plocha A_k štěrbiny S_k

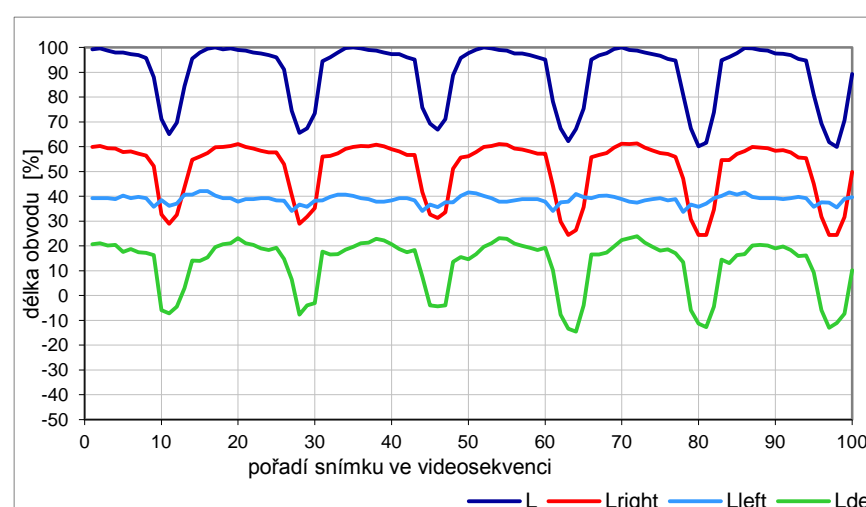
poloha těžiště plochy štěrbiny S_k

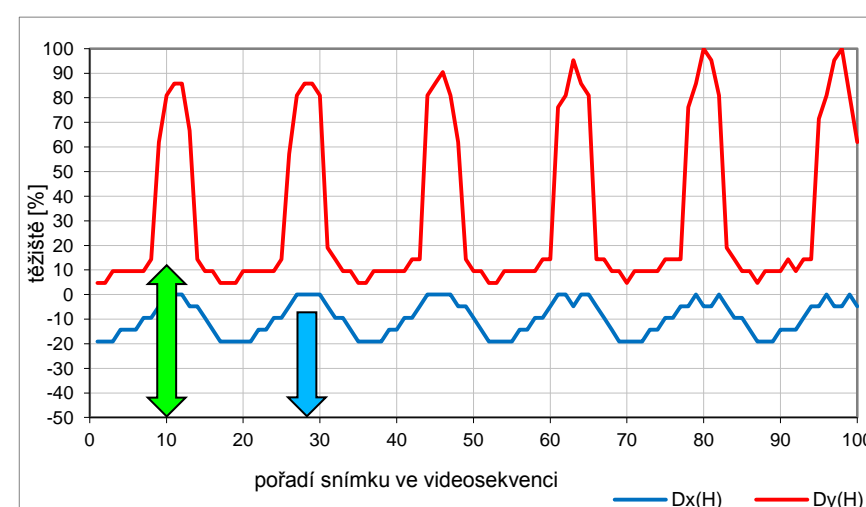
vývoj těžiště plochy D_S

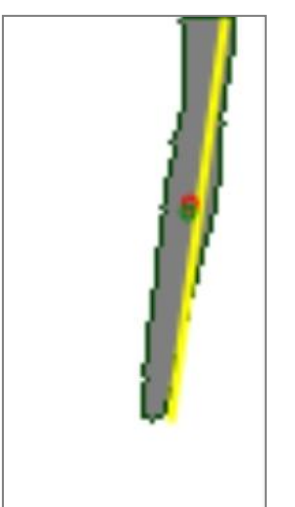
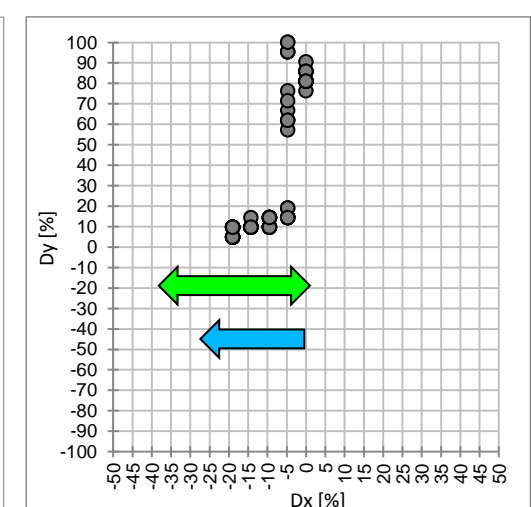
délka L_k hranice H_k štěrbiny

poloha těžiště hranice H_k štěrbiny

vývoj těžiště hranice D_H

nesymetrická hlasivka

Dg.: **paréza** vlevo

žena (ID 343)

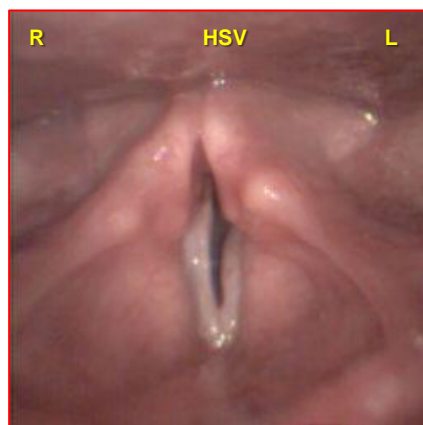
29 let

MIC-HSV:

SPL_{min} = 53 dB

SPL_{max} = 78 dB

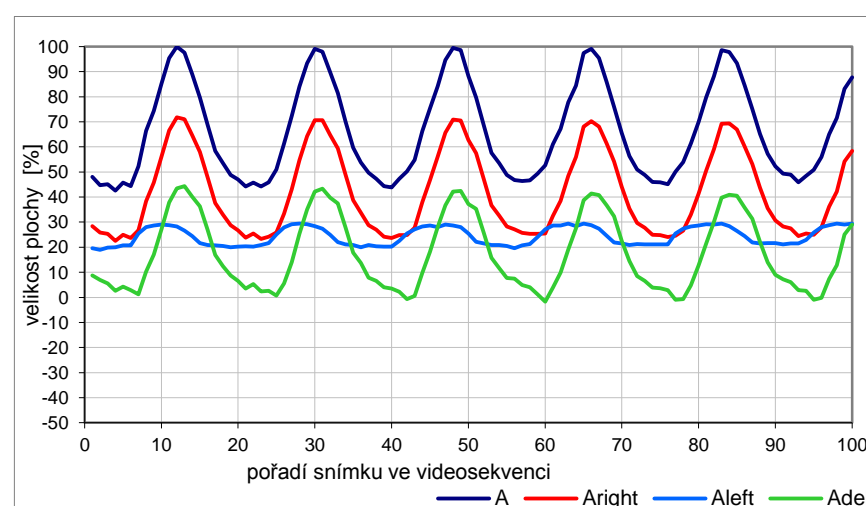
F₀ = 240 Hz

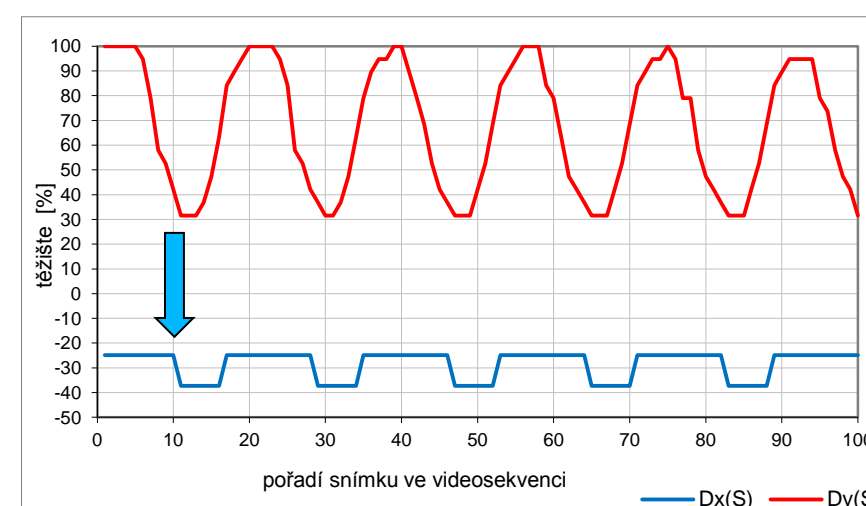
komentář:

- nesymetrická hlasivka
- analýza plochy A_k ukazuje na nesymetrii, viz parametr A_{del}
- analýza délky hranice L_k ukazuje na nesymetrii, viz parametr L_{del}
- vývoj polohy těžiště plochy a obvodu štěrbiny ve směru normály, tj. $D_x(S)$ a $D_x(H)$ potvrzují nesymetrii v dynamice hlasivky, tj. těžiště ve směru normály $D_x(S)$ a $D_x(H)$ je systematicky vychýleno v jednom směru
- rozdíl ve vzájemné poloze těžiště plochy D_S a obvodu D_H štěrbiny během fonace je minimální

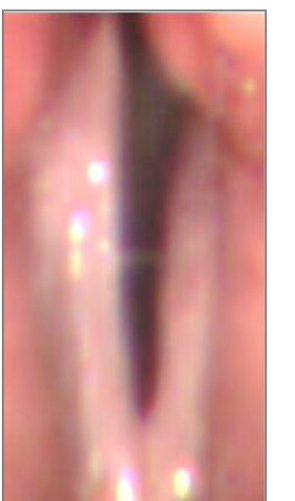
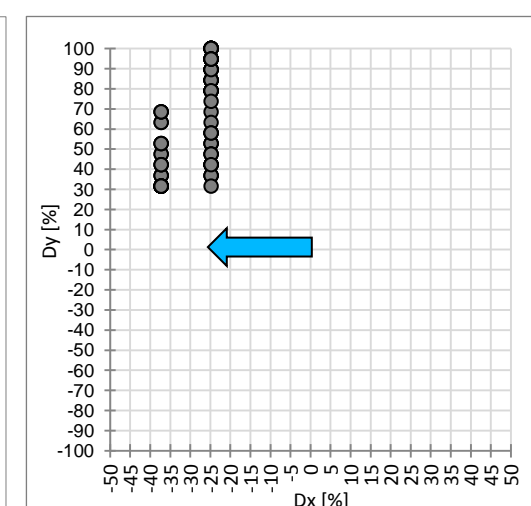
plocha A_k štěrbiny S_k

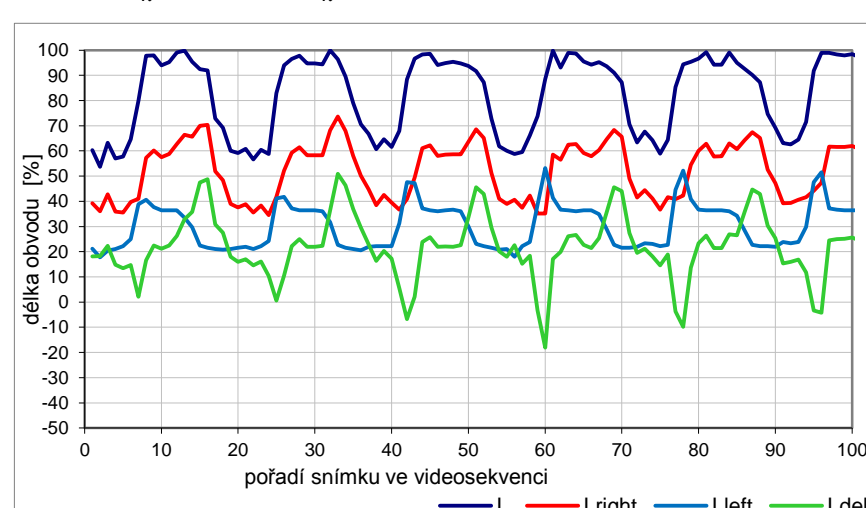
poloha těžiště plochy štěrbiny S_k

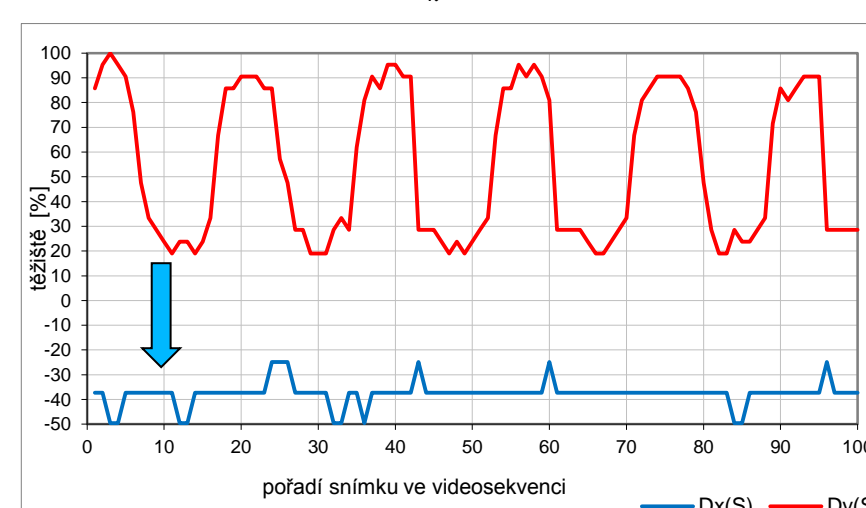
vývoj těžiště plochy D_S

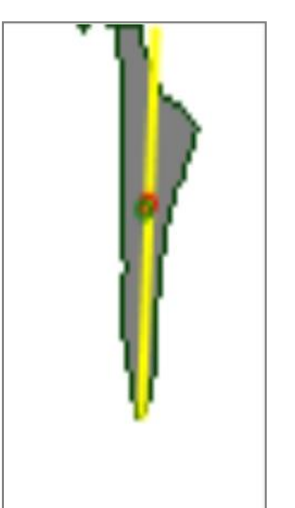
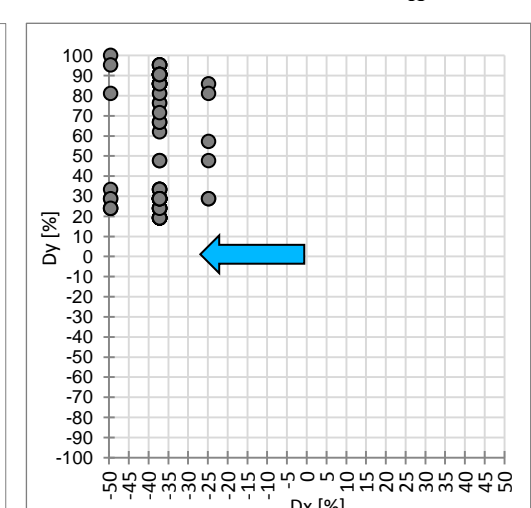
délka L_k hranice H_k štěrbiny

poloha těžiště hranice H_k štěrbiny

vývoj těžiště hranice D_H

Poloha těžiště hlasivkové štěrbině v průběhu fonace

Ettler T.¹, Nový P.¹

¹Oddělení medicínské informatiky, KIV ZČU, Plzeň, ČR

Výsledky

nesymetrická hlasivka

Dg.: **uzlík** vpravo

žena (ID 431)

48 let

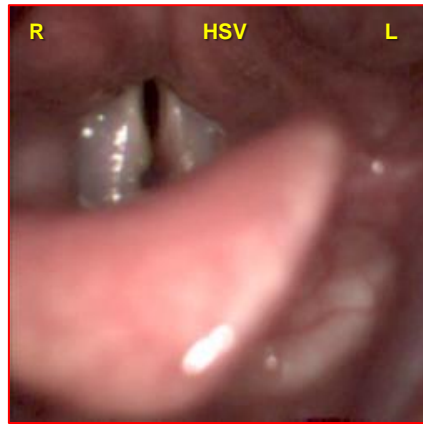
stav **před** zákrokem

MIC-HSV:

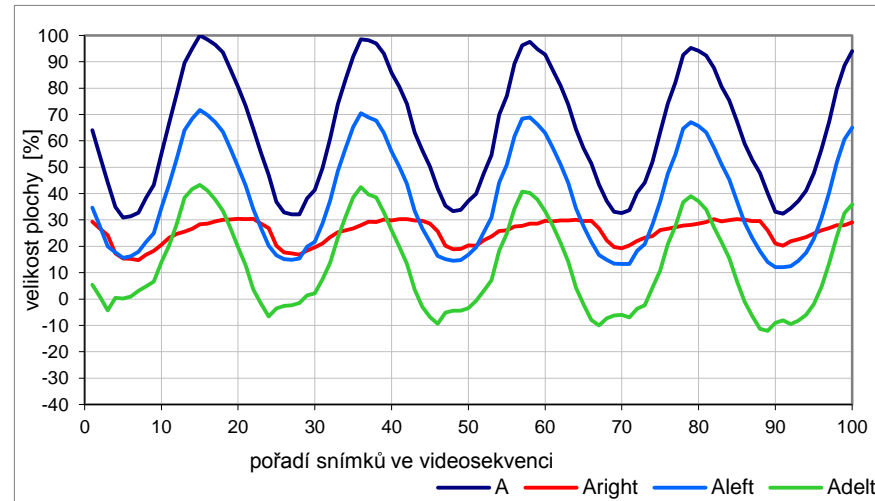
SPL_{min} = 78 dB

SPL_{max} = 87 dB

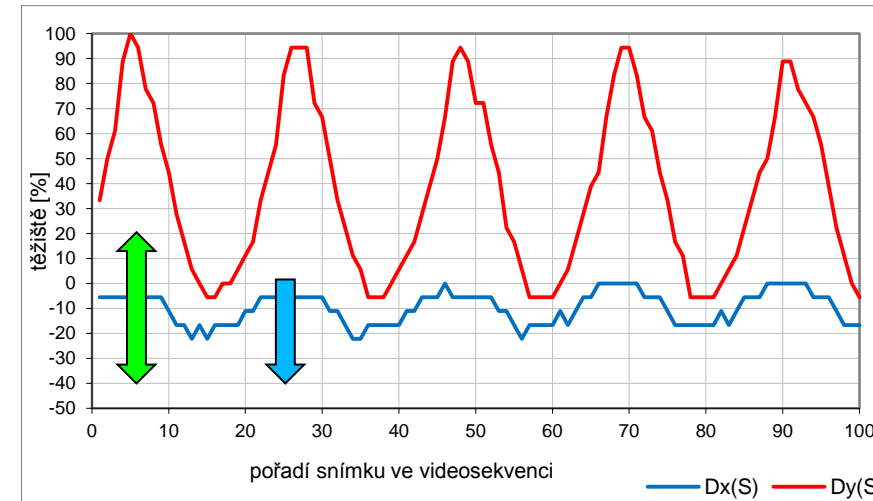
F₀ = 192 Hz

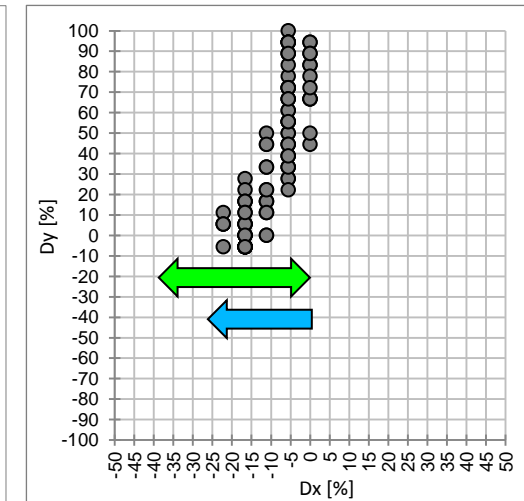
plocha A_k štěrbině S_k

poloha těžiště plochy štěrbině S_k

vývoj těžiště plochy D_S

komentář:

- nesymetrická hlasivka
- analýza plochy A_k a délky hranice L_k ukazuje na výrazné omezení pohybu pravé hlasivky a nesymetrii vpravo, viz parametry A_{delt} , A_{right} a L_{delt} , L_{right}
- poloha těžiště plochy a obvodu štěrbině ve směru normály, tj. $D_x(S)$ a $D_x(H)$ potvrzuje závěry z analýzy plochy a délky hranice štěrbině, tj. pohyb těžiště ve směru osy symetrie $D_y(S)$ a $D_y(H)$ je doplněn významným pohybem těžiště ve směru normály $D_x(S)$ a $D_x(H)$
- došlo k vychýlení polohy těžiště D_S a D_H vpravo od osy hlasivek

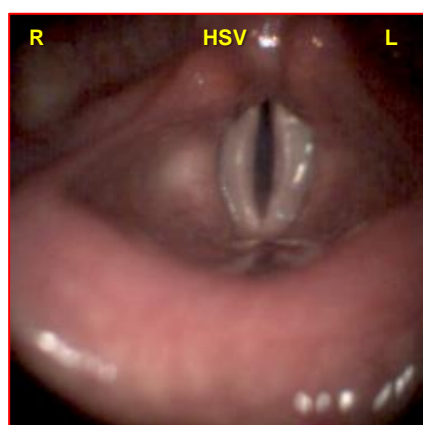
stav po zákroku

MIC-HSV:

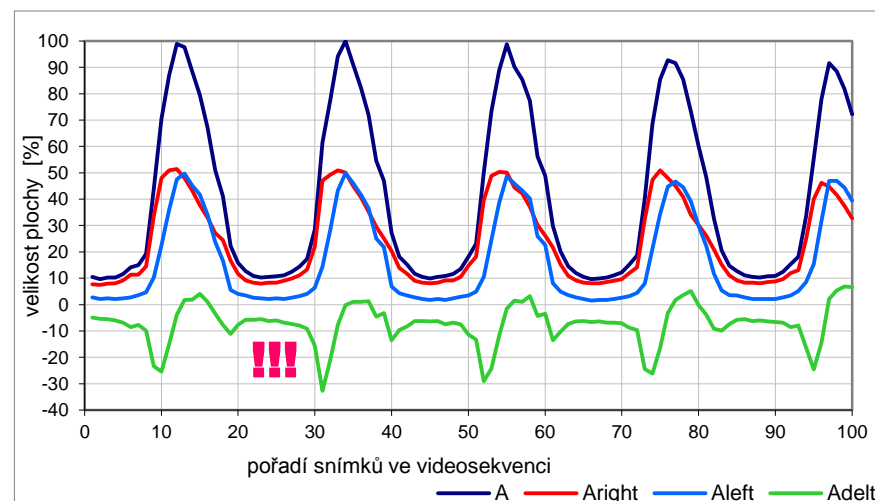
SPL_{min} = 82 dB

SPL_{max} = 84 dB

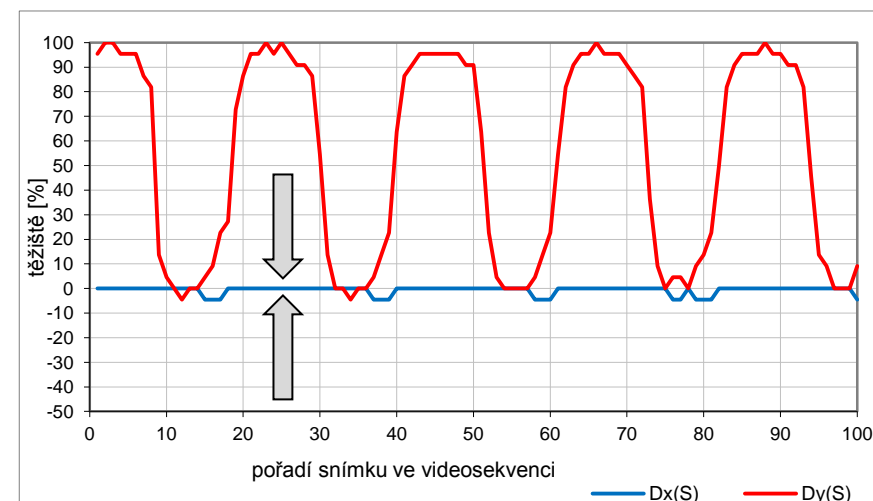
F₀ = 191 Hz

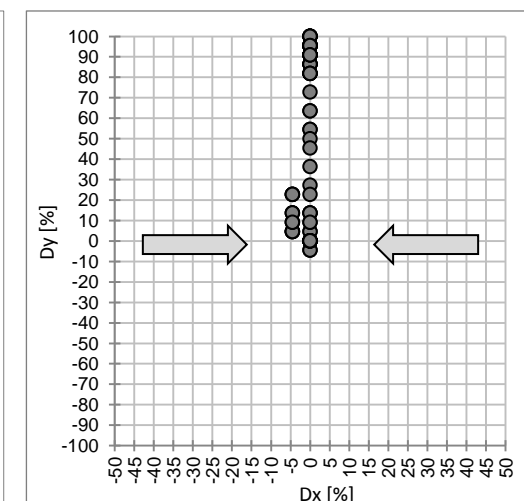
plocha A_k štěrbině S_k

poloha těžiště plochy štěrbině S_k

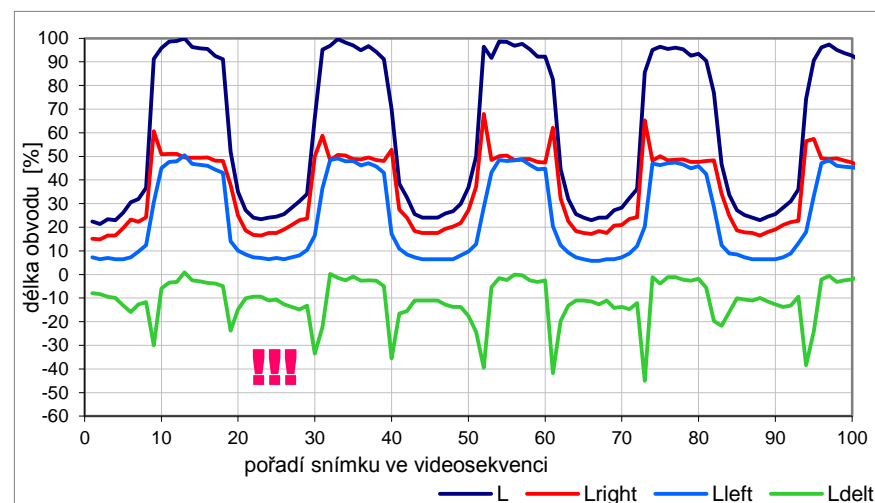
vývoj těžiště plochy D_S

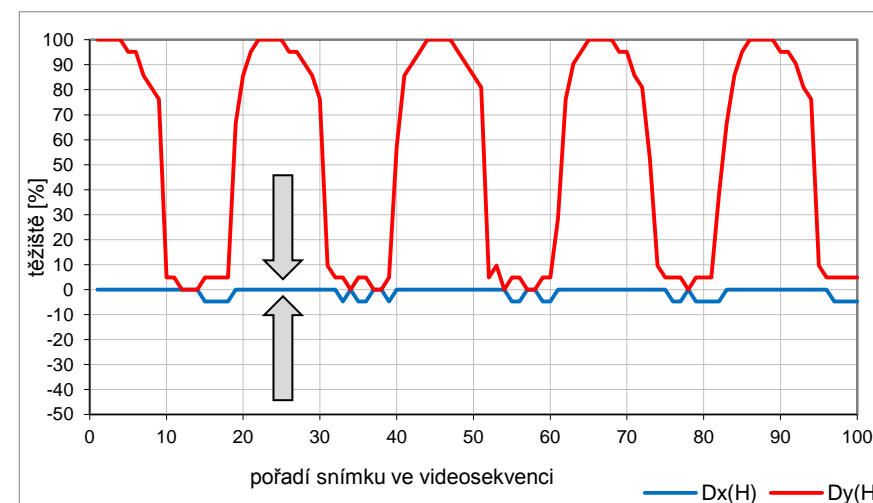
komentář:

- stav po mikrochirurgickém zákroku (52 dnů)
- analýza plochy A_k a délky hranice L_k dále vykazuje nesymetrii, viz hodnoty parametrů A_{delt} a L_{delt} , i když se již pravá hlasivka pohybuje, viz A_{right} a L_{right}
- vývoj polohy těžiště plochy a obvodu štěrbině ve směru normály, tj. $D_x(S)$ a $D_x(H)$ potvrzuje zlepšení dynamiky hlasivek, pohyb těžiště ve směru osy symetrie hlasivky $D_y(S)$ a $D_y(H)$ je výrazný, pohyb těžiště ve směru normály $D_x(S)$ a $D_x(H)$ je naopak minimální
- obě těžiště se pohybují po ose symetrie hlasivek s minimální vzdáleností

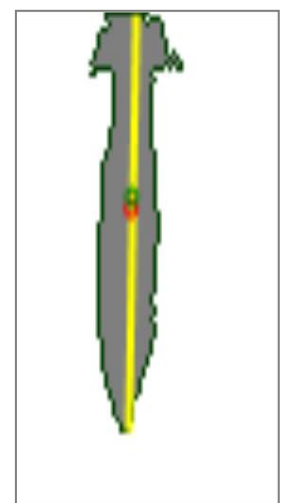
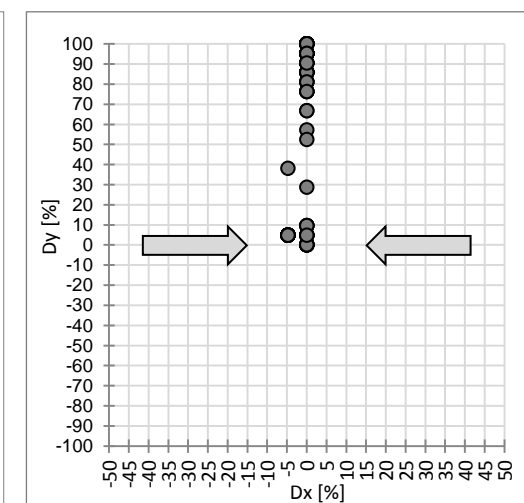
délka L_k hranice H_k štěrbině

poloha těžiště hranice H_k štěrbině

vývoj těžiště hranice D_H

Závěr

Význam nově zavedených parametrů těžiště plochy D_S a obvodové čáry D_H hlasivkové štěrbině lze podle dosavadních výsledků shrnout a porovnat s parametry plochy A_k a obvodu L_k následujícím způsobem:

	plocha A_k , obvod L_k	pohyb D_x a D_y těžiště	popis
• symetrická hlasivka	symetrie	$D_x \rightarrow \min$, $D_y \rightarrow \max$	parametry se shodují
• symetrická hlasivka	nesymetrie	$D_x \rightarrow \min$, $D_y \rightarrow \max$	parametry těžiště potvrzují symetrii
• nesymetrická hlasivka	nesymetrie	$D_x \rightarrow \max$, $D_y \rightarrow \max$	zvýrazní se pohyb těžiště ve směru normály
• nesymetrická hlasivka	nesymetrie	$D_x \rightarrow \text{vychýlení}$, $D_y \rightarrow \max$	dochází k jednostrannému vychýlení od osy symetrie

Spolehlivost a přesnost parametrů plochy obvodu a těžiště jsou závislé na kvalitě videozáznamu HSV, tj. na velikosti detailu hlasivek a úhlu, pod kterým jsou hlasivky snímány.

Poděkování:

Na tomto místě si dovoluujeme poděkovat Ing. Jiřímu Peštovi, CSc. a MUDr. Monice Vohlídkové, specialistům ORL kliniky FN Plzeň, za dlouholetou spolupráci, cenné připomínky a rady a poskytnutí anonymizovaných dat z databáze vysokorychlostní kamery.

Tato práce byla podpořena MŠMT ČR z projektu specifického vysokoškolského výzkumu **SGS-2016-018** Datové a softwarové inženýrství pro komplexní aplikace.